

ГРА ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ПРИ ВИВЧЕННІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

Надольська Юлія Анатоліївна

кандидат педагогічних наук, старший викладач

кафедри німецької філології

*Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького, Мелітополь, Запорізька область*

Фесенко Євгенія Вікторівна

асистент кафедри німецької філології

*Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького, Мелітополь, Запорізька область*

Анотація. У статті розглядається використання елементів гри на уроках з німецької мови основної школи як засіб активізації усіх видів мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання, письмо. Елементи гри на уроці знімають напруження, розвивають фантазію та уяву учнів, стимулюють реалізацію та прагнення кожної дитини до самовираження та самовдосконалення, мотивуючи таким чином учнів до мовленнєвої діяльності та міжкультурного діалогу.

Ключові слова: активізація пізнавальної діяльності, рольова гра, інтерактивна гра, мотивація, спілкування, німецька мова.

Зміни, які відбуваються в українському суспільстві на сучасному етапі його розвитку, породжують нові вимоги щодо системи освіти й виховання підростаючого покоління та інноваційних підходів при вивченні іноземних мов. Одним із завдань сучасної школи та педагога є формування у школярів загальнонавчальних умінь і навичок, забезпечення пізнавальних інтересів та подальшого їх становлення. Сучасний учитель мусить уникати переважаючого вербального типу навчання, орієнтуючись більше на активні та інтерактивні методи, технології навчання, що базуються на компетентісному підході при вивченні іноземної мови.

Через те, що оволодіння іноземною мовою цілком залежить від стратегії навчання, важливим фактором досягнення мети є підвищення впливу вчителя на учня. Мотивація відіграє важливу роль у навчанні іноземної мови. Формування мотивації – це, в першу чергу, створення умов для вияву внутрішніх спонукань до навчання. Саме пошук оптимальних засобів розвитку комунікативних здібностей, здатних підвищувати мовну компетенцію учня та мотивувати його, і є однією з найактуальніших проблем в удосконалюванні методики навчання іноземної мови (німецької) на сучасному етапі. Тому, на нашу думку, слід реалізовувати такий підхід у навчально-ігровій діяльності учнів основної школи, бо гра спонукає дітей до відкритості, формує навколишній світ і мотивує до вивченні іноземної мови.

Проблемами стимулювання і мотивації до вивчення німецької мови з використанням ігрових прийомів навчання займалися багато науковців та методистів: Болтнева О.Ю, Полат Е., Семенова Т.В, Степанова Е.Л, Чумак Л.М. які в наукових працях наголошували на тому, що через гру на уроці в учнів розвивається процес мислення, відбувається управління емоціями та спроможність колективно організовувати свою діяльність тощо.

Завдяки елементам гри на уроці з німецької мови зростає потенціал у творчій діяльності, відбувається поживлення і зацікавленість до вивчення навчального матеріалу, актуалізуються накопичення знань, навичок і умінь, розвивається пам'ять і уява, відбувається вплив на емоційно-вольову сторону особи.

Практика доводить, що учні досить легко й успішно засвоюють мовний та мовленнєвий матеріал під час гри. Гра на уроці активізує всі види мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо), знімає напруження, активізує та розвиває їх фантазію та уяву, стимулює реалізацію прагнення кожної дитини до самовираження та самовдосконалення тим самим мотивуючи учнів до мовленнєвої діяльності та міжкультурного діалогу [4].

Дослідниця О.Ю.Болтнева зазначає, «умовна природа гри, використання драматичних прийомів – музики, співу, костюмів – все це сприяє формуванню

ілюзії реальності, того, що не вистачає у мовній аудиторії. Можливість активно діяти в ілюзорній реальності сприяє розвитку різних груп навиків, у тому числі і навиків міжкультурної комунікації» [2, с.75]. Переводячи завдання навчання іноземної мови в завдання іншомовного спілкування у процесі спільної діяльності, що має особове значення для кожного учасника цієї діяльності, ми створюємо умови для могутнього стрибка рівня мотивації оволодіння мовою, мовою спілкування.

Ігрова діяльність на уроці виконує певні функції, а саме: спонукальну, комунікативну, самореалізацій, діагностичну, корекцій та розважальну.

Будь-яка гра – це новий досвід, який, у свою чергу, стає джерелом нових знань, нових дій і нових ідей. Ігрові методи багатопланові, тому кожен з них сприяє виробленню певної практичної навички [3, с. 66]. Із сучасних навчальних ігор можна виокремити ігри-вправи, ігри-діскусії, ігрові ситуації, рольові та ділові початкові ігри, комп'ютерні ділові ігри, інтерактивні ігри тощо.

У своїй науковій розвідці ми хочемо звернути увагу на використання елементів рольової гри на уроці з німецької мови, де вона виступає в організаційному поєднанні мовної гри з навчальною діяльністю одночасно. Наприклад, при вивченні лексичної теми „Kleidung“ в 5 класі, для закріплення лексичних одиниць з теми, виконується гра „Kettenspiel“: Was trägst du gern? – Ich trage Jens gern.

Und was trägst du, Tanja gern? – Ich trage... .

Was setzt du auf? – Ich setzte eine Mütze auf.

Und du, Sascha? – Ich setze... .

Учні діляться на дві команди (залежно від кількості учнів на уроці) та по черзі запитують один одного і дають відповідь, що їм подобається з одягу, що не подобається, у що вони зараз одягнені, у що одягнений інший школяр тощо. Хто більше і правильно поставить питання і дасть відповіді на них, та команда й перемогла.

На цьому етапі уроку відбуваються міжособистісні відносини учнів, які реалізуються у процесі спілкування німецькою мовою, моделюється їх

спілкування між собою та надається можливість виходити за межі свого контексту діяльності і розширювати діапазон мовлення, вживаючи при цьому лексику уроку.

Необхідно звернути увагу і на наступну гру „Lawinenspiel“ при вивченні лексичної теми „Essen und Trinken“. Мета гри – тренування пам'яті, активізація словникового запасу, правильна побудова граматичної структури речення, розуміння мови на слух та увага учнів. Учні передають м'яч і продовжують речення, з кожним новим учнем додається в реченні слово.

- Ich mag Brot.
- Ich mag Brot und Wurst.
- Ich mag Brot, Wurst und ...

Одним із сучасних методів при вивченні іноземної мови є використання комп'ютерних технологій, які відкривають перед учнем доступ до нової інформації, підвищують мотивацію до вивчення мови та дають нові можливості для творчої роботи. Креативність сучасного вчителя виявляється у прагненні й умінні перетворити навчальний процес на свято та досягнення кожного учня. Використовування учителем інтерактивних завдань на уроці в ігровій формі дає змогу учням здобути нове, перевірити і закріпити свої знання з німецької мови та сформуванню пізнавальний інтерес до навчання.

У своїй навчальній практиці ми використовуємо на уроці сервіс LearningApps, на якому можна створити навчальні ігри: „Знайди пару“, „Класифікуй“, „Скачки“ тощо [5]. Інтерактивні ігрові вправи можна виконувати в класі за допомогою інтерактивної дошки або планшету/сматфону, що, в свою чергу, сприяє підвищенню результативності навчання німецької мови.

При закріпленні лексичної теми в 5 класі „Essen und Trinken“, пропонується інтерактивна навчальна гра „Знайди пару“ та „Парочка“ в категоріях „Obst und Gemüse“ та „Essen“. Учнім потрібно з'єднати картинки з німецькими словами, а в другій категорії з'єднати картинки за аудіо записом, учень який без помилок закінчує завдання отримує бал до оцінки уроку.

Зауважимо, що, плануючи урок, вчитель повинен звертати увагу на всіх учнів, добирати ігри, які б були цікаві й зрозумілі. Таким чином, виконання рольових ігор, інтерактивних ігор на уроці підвищують результативність навчання, розумову та творчу активність учня, зацікавленість, зниження напруги та мотивацію для вивчення німецької мови. Гра виступає діяльним та дієвим інструментом для підготовки дитини у майбутнє, у ній формується індивідуальна особистість дитини і відбувається своєрідна школа підготовки до праці. А.С.Макаренко писав „ Гра має важливе значення в житті дитини... Якою буде дитина в грі, такою вона буде і в праці, коли виросте. Тому виховання майбутнього діяча відбувається перш за все в грі ... “ [1, с.367].

Отже, гра, її організація – це ключ до ефективного навчання.

Список використаних джерел

1. Макаренко А.С. Гра. Твори. К., Т.4. 1954. С.367-368.
2. Болтнева О.Ю. Театральні проекти у викладенні англійської мови. ІЯШ. №.4. 2001. С. 74-79.
3. Степанова Е.Л. Гра як засіб розвитку зацікавленості до мови, яка вивчається. ІЯШ. №.2. 2004. С.66-68.
4. Чумак Л.М. Комунікативний підхід до навчання іноземних умов учнів початкової школи. URL:
<http://eprints.zu.edu.ua/8394/1/%D0%A7%D1%83%D0%BC%D0%B0%D0%BA%20%D0%9B.%D0%9C.%201.pdf> (Дата звернення: 11.05.2019)
5. <https://learningapps.org/index.php?page=1&s=&category>